

Sygn. akt II Ca 398/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski – spr.

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

Sędzia Sądu Rejonowego Marta Postulska-Siwek (del.)

Protokolant Katarzyna Gustaw

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2014 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa H. I (...) z siedzibą w K.

przeciwko E. D.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku z dnia 12 marca 2014 roku, sygn. akt I C 130/14

uchyla zaskarżony wyrok w całości i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt II Ca 398/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 26 czerwca 2013 roku powód H. I (...) z siedzibą w K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej E. D. kwoty 63.383,86 zł z odsetkami umownymi od kwoty 36.436,84 zł w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od dnia 26 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty.

*

Wyrokiem z dnia 12 marca 2014 roku Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 czerwca 2008 roku pozwana E. D. zawarła z (...) Bankiem S. A. z siedzibą we W. umowę pożyczki nr NP \ (...). Pozwana zobowiązała się do spłaty zadłużenia na zasadach określonych w umowie i w regulaminie udzielania kredytów i pożyczek przez (...) Bank S. A.

W związku z nieuregulowaniem w terminie zaległości bank pismem z dnia 28 kwietnia 2010 roku wypowiedział umowę oraz wezwał pozwaną do zapłaty zadłużenia. Pozwana mimo działań windykacyjnych nie uregulowała zadłużenia wobec banku.

Wierzytelność pozostała do zapłaty z tego tytułu została zbyta w dniu 7 czerwca 2013 roku przez (...) Bank S. A. powodowi H. I (...) z siedzibą w K.. Powód pismem z dnia 10 czerwca 2013 roku poinformował pozwaną o cesji wierzytelności oraz wezwał ją do zapłaty zaległości.

Na dochodzoną pozewem kwotę 63.383,86 zł składają się:

- kapitał w kwocie 36.436,84 zł z datą wymagalności 7 czerwca 2010 roku,
- odsetki umowne w kwocie 2.023,72 zł z datą wymagalności 9 lipca 2010 roku,
- odsetki karne w kwocie 24.201,64 zł,
- nabyte koszty windykacji w kwocie 721,66 zł (koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez poprzedniego wierzyciela).

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dokumentów ustalił powyższy stan faktyczny, podkreślając, że ich autentyczność i treść nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy ocenił powództwo jako niezasadne z uwagi na podniesiony przez pozwaną zarzut przedawnienia.

Sąd Rejonowy przywołał przepisy art. 353 § 1 k.c., art. 353¹ k.c. i art. 720 § 1 k.c. oraz wskazał, że pozwana zawarła z (...) Bankiem Spółką Akcyjną z siedzibą we W. umowę pożyczki, do której zastosowanie znajdują zastosowanie przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 roku, Nr 100, poz. 1081, ze zm.).

Podstawowym obowiązkiem pożyczkobiorcy jest zwrot pożyczki wraz z odsetkami w ustalonym terminie spłaty. Zwrot pożyczki jest najczęściej rozłożony na raty. Niedotrzymanie w tej sytuacji określonego w umowie terminu spłaty, obok ustalonych w takim przypadku dalszych odsetek, może doprowadzić do wypowiedzenia przez udzielającego pożyczki umowy. Niewywiązanie się przez pozwaną z zawartej umowy doprowadziło do wypowiedzenia umowy przez bank.

Powód nabył wierzytelność wobec pozwanej w drodze przelewu. Zgodnie z art. 509 § 1 i § 2 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania, zaś wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. W myśl art. 510 § 1 k.c. umowa sprzedaży, zamiany, darowizny lub inna umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły, przy czym po myśli art. 511 k.c. jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, przelew tej wierzytelności powinien być również stwierdzony pismem.

Sąd Rejonowy ocenił, że doszło do przelewu wierzytelności na powoda.

Pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty podniosła jednak zarzut przedawnienia, który okazał się uzasadniony. Zgodnie bowiem z art. 117 § 1 i § 2 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu, zaś po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia. W myśl art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata.

W przypadku roszczeń powoda zastosowanie ma trzyletni termin przedawnienia z uwagi na ich związek z prowadzoną działalnością gospodarczą. Sąd Rejonowy przywołał wskazane przez powoda terminy wymagalności poszczególnych

roszczeń i uznał, że roszczenia te uległy przedawnieniu przed dniem wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie. Jak wynika bowiem z art. 120 § 1 k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.

Sąd Rejonowy podkreślił też, że roszczenie o odsetki za opóźnienie przedawnia się najpóźniej z chwilą przedawnienia się roszczenia głównego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2005 roku, sygn. III CK 223/04, Lex nr 603773).

Sąd Rejonowy podniósł również, że powód dopiero w piśmie z dnia 27 lutego 2014 roku, wniesionym w odpowiedzi na sprzeciw pozwanej, podniósł twierdzenie, że nastąpiło przerwanie biegu przedawnienia na skutek złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, a po nadaniu klauzuli przez sąd – prowadzenia egzekucji. W ocenie Sądu Rejonowego zgłoszone w tym piśmie wnioski dowodowe były spóźnione, gdyż pełnomocnik powoda nie udowodnił, że nie mógł tych wniosków zgłosić wcześniej, chociażby w pozwie.

Zgodnie z art. 217 § 1 k.p.c. strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej. W myśl art. 217 § 2 k.p.c. sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich we właściwym czasie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Ocena sądu, czy strona powołała twierdzenia lub dowód we właściwym czasie, powinna być uwarunkowana tym, czy strona mogła i z uwagi na naturalny bieg procesu powinna była powołać twierdzenie lub dowód wcześniej ze względu na jego łączność z materiałem poprzednio zaprezentowanym.

Powód jest stroną przegrywającą proces, jednakże pozwana nie wykazała, aby poniosła koszty procesu i z tego względu Sąd Rejonowy nie orzekł o kosztach procesu należnych pozwanej od powoda.

*

Apelację od tego wyroku wniósł H. I (...) z siedzibą w K., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości i domagając się zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, a także zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania sądowego za obie instancje.

Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie przepisów art. 117 k.c. i art. 118 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i błędne przyjęcie, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu,
2. naruszenie przepisu art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że bieg przedawnienia nie uległ przerwaniu w sytuacji, kiedy przeciwko pozwanej były podejmowane czynności przed sądem i organem egzekucyjnym,
3. naruszenie przepisu art. 217 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i pominięcie przez Sąd pierwszej instancji przytoczonych przez stronę powodową okoliczności faktycznych i dowodów, mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, których potrzeba powołania wynikała później z uwagi na fakt, iż pozwana nie zgłaszała w tym zakresie zarzutów na etapie postępowania przedsądowego,
4. naruszenie przepisu art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, w tym w szczególności poprzez uznanie, że powód nie udowodnił podstawy oraz wysokości dochodzonej należności, pomimo że z załączonych do pozwu dokumentów wynikało, z jakiego tytułu i w jakiej wysokości objęta została niniejszym pozwem należność,

5. naruszenie przepisu art. 365 § 1 k.p.c., gdyż w sprawie powyższych należności wydane zostało postanowienie sądu powszechnego o nadaniu klauzuli wykonalności, a zatem wysokość i podstawa prawna roszczenia powoda wobec pozwanej była wiążąca dla Sądu pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna o tyle, o ile konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku do ponownego rozpoznania, ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy.

Nierozpoznanie istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji zachodzi wtedy, gdy sąd ten, w wyniku stwierdzenia istnienia przesłanki unicestwiającej roszczenie pozwu lub żądanie zgłoszone w zarzucie przez pozwanego, nie rozpoznał merytorycznie sprawy, a więc nie zbadał podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia lub zarzutu pozwanego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2013 roku, sygn. akt I CZ 87/13, Lex nr 1415183).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy, bezzasadnie oddalając jako spóźnione wnioski dowodowe powoda, przyjął istnienie przedawnienia roszczeń dochodzonych pozwem, nie badając, czy doszło do przerwania biegu przedawnienia i czy roszczenia te są merytorycznie zasadne.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie nieprawidłowo zastosował przepis art. 217 § 2 k.p.c.

Nie można wymagać od powoda, aby już w pozwie, niejako antycypując przyszłą i nieznaną mu obronę pozwanego, zgłaszał wszelkie możliwe twierdzenia i dowody, aby np. udowodnić, że umowa, z której wywodzi roszczenia była ważna, została podpisana przez pozwanego, albo doszło do przerwania biegu przedawnienia. Dodatkowo należy zauważyć, że przedawnienie jest uwzględniane tylko na zarzut, a jego podniesienie jest uprawnieniem pozwanego, który może nie chcieć skorzystać z tego zarzutu (art. 117 § 2 k.c.).

W okolicznościach niniejszej sprawy dopiero zgłoszenie przez pozwaną w sprzeciwie od nakazu zapłaty zarzutu przedawnienia skutkowało potrzebą zgłoszenia przez powoda twierdzeń i dowodów w celu wykazania, że do przedawnienia nie doszło. Nie można zatem uznać, że przytoczenie tych dowodów w odpowiedzi na sprzeciw pozwanej było spóźnione. Wręcz przeciwnie, należy uznać, że ich zgłoszenie nastąpiło w czasie właściwym.

Sąd Rejonowy zaniechał prowadzenia postępowania dowodowego w tym przedmiocie, nie ustalił żadnych okoliczności związanych z kwestią przerwania biegu przedawnienia i nie ocenił, czy istotnie doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczeń dochodzonych przez powoda.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy przeprowadzi dowody zawnioskowane na tę okoliczność przez powoda i oceni, czy doszło do przerwania przedawnienia i na skutek jakich czynności oraz, czy roszczenia powoda są wobec tego przedawnione. W przypadku, gdyby okazało się, że do ich przedawnienia nie doszło, Sąd Rejonowy oceni również zasadność tych roszczeń, odnosząc się do stanowisk obu stron oraz zgłoszonych przez nie dowodów.

Orzekając ponownie Sąd Rejonowy rozstrzygnie również o kosztach instancji odwoławczej (art. 108 § 2 k.p.c.).

Wobec uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, zbędne jest odnoszenie się przez Sąd Okręgowy do pozostałych zarzutów apelacji. Należy jedynie podnieść, że oczywiście chybiony jest wywód pozwanego, jakoby postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu wiązało sąd w niniejszej sprawie co do istnienia i wysokości roszczeń przelanych przez bank na powoda. Sąd Rejonowy nie jest też związany wskazywanymi przez powoda datami wymagalności roszczeń, ale powinien na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego i przepisów prawa materialnego samodzielnie określić terminy ich wymagalności. W przypadku rat pożyczki, zarówno zawierających kapitał jak i odsetki umowne, stają się one wymagalne z upływem terminu ich uiszczenia. Wypowiedzenie umowy pożyczki ma natomiast ten skutek, że

wymagalne stają się również te raty, które miały być uiszczone w przyszłości. Jeżeli zaś chodzi o odsetki za opóźnienie, stają się one wymagalne każdego dnia i ulegają przedawnieniu za każdy dzień (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1991 roku, sygn. III CZP 20/91, OSNC 1991/10-12/120), oczywiście najpóźniej z chwilą przedawnienia świadczenia głównego.

Z tych względów na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.